

U prvom dijelu, koji nosi naslov »Die Methode der Religionsphilosophie«, iznosi sa svojim kritičkim opaskama religijsko-povjesnu, religijsko-psihološku, narodno-psihološku, racionalističko-kriticističku ili transcendentnalnu i racionalističko-spekulativnu metodu.

Drugi dio »Die Hauptformen der Religionsphilosophie«, podaje nam u materijalističko-ateističnoj, pozitivističko-pragmatičnoj, u teoriji postulata praktičnog razuma, teoriji čuvstva i teističko-spekulativnoj religijskoj filozofiji, najvažnije oblike religijske filozofije.

Pred ovim dvjema glavnim dijelovima iznosi auktor u uvodu svoje mišljenje o pojmu i zadaći religijske filozofije.

Religijska filozofija podijeljena na religijsku fenomenologiju, psihologiju, metafiziku, sociologiju, nalazi svoju potpunost u religijskoj axiologiji, koja ima da istraži, u koliko se u pojedinim religijama nalazi ostvaren vjerski ideal, naden u religijskoj metafizici.

Može se i ovako shvatati zadaća religijske filozofije; ali ipak držimo, da religijska filozofija ima riješiti najprije pitanje mogućnosti postanka pojmova, kcji sačinjavaju bit religije u objektivnom smislu; zatim odrediti njihovu metafizičnu vrijednost i napokon analizom bitnih religijskih pojmova pojedinih konkretnih religija nastojati riješiti problem postanka religije uopće.

Napose moramo na koncu istaknuti, da je auktor obilni ovaj materijal iznio na razmjerno malenom prostoru (129 str.) u lijepom i razumljivom stilu, tako da pažljivi čitatelj može da stekne dovoljan uvid na široko polje religijske filozofije.

Dr Josip Lach.

1. Jakob Grönings: Leidensgeschichte unseres Herrn Jesu Christi. Neuverarbeitet von Bernhard van Acken S. J. 5. Aufl. 364 str. Freiburg Herder 1930. kartonirano 4 M.

2. Henriette Brey: Wenn es in der Seele dunkelt. 7. à 8. izdanje. Str. 266. Freiburg Herder 1929, u platnu M. 3.40.

3. Dr. Hermann Sträter: Priester und Franziskusideal. 2. izdanje Freiburg Herder 1929. str. 40, sart. M. O. 75.

4. Erich Przywara S. J.: Christus lebt in mir. Freiburg Herder, str. 60, kart. M. 1.470.

5. Max Schmid S. J.: Konferenzen für die monatliche Geisteserneuerung; Band I.: Hindernisse des geistlichen Fortschrittes, str. 346, u platnu, Mk. 5; **Band II.: Mittel zum Fortschritt in der Vollkommenheit,** str. 381, Mk. München, Kösel-Pustet 1929.

6. Beati Henrici Susionis Horologium Sapientiae, ed. Carolus Richstätter S. J. Taurini, Marietti, 1929 str. 275.

7. Abbé Paulin Gilloteaux: Leopold Giloteaux, prêtre et victime, Paris, Tequi 1929. str. 251.

8. A. M. Micheletti: Epitome Theologiae Pastoralis, I., II., III. Marietti, 1927—1929.

1. Grönigs-Ackenov prikaz muke Isusove nije ni obično razmatranje, ni duhovno štivo ni stroga znanstvena rasprava, nego sve zajedno, sjedinjujući mnoge prednosti svake od ovih književnih vrsta. Ovaj tumač i opis muke Isusove s tog se razloga i čita tako lako i sa zanimanjem, a sadržaje i mnogo povoda, da se na osnovu vjerskog znanja pobude pobožni afekti.

2. U zreloj jeseni svoga života dala je Henrieta Brey žalosnima, potištenima i onima, koji pate u duševnim bolima utjehu i sućut u ovoj knjizi. Nisu to fraze drugih ni nabacani citati iz sv. Pisma, to je život i iskustvo jedne vjerne duše, koja tu govori, pa je zato knjiga i primljena s toliko zahvalnosti.

3., 4. Posvećeni biskup Sträter crta u ovoj knjižici one kreposti i značajke sv. Franje Asiskog, koje mogu i moraju svećeniku da služe uzorom, pa ih onda primjenjuje na svećenički život, sve u cilju, da Krist živi u svećenikovoju duši. A P. Przywara prikazuje upravo ovo sjedinjenje s Kristom, lično, u djelatnosti i trpljenju, izravno na osnovu sv. Pisma. Ne doduše izriječkom i polemičkim tonom, već stvarno, pozitivno, i među recima daje P. P. katoličke odgovore na otvorena ili prikrivena pitanja, koja su iskrsla o kršćanskom životu u krugovima katoličkog gibanja i Katoličke Akcije u Njemačkoj. Čini mi se, da je osnovna misao, koju je htio naglasiti, da se nema toliko Crkva »modernizovati« koliko treba da se mi sve više prilagodujemo objektivnom crkvenom duhu, u čitavom svom životu, molitvi i radu.

5. Razmatranja i pobude, što ih je pisac kroz više godina držao u različitim samostanima ovdje su povezana u jednu cjelinu. U prvom su redu određena za redovnike, ali će dobro doći i svećenicima kod mjesečne rekolekcije, pa, mutatis mutandis i svjetovnjacima, koji je obavljaju.

6. Uz sumarni prikaz života bl. Susa i uvodne riječi o mistici, preuzete iz djela P. Denifle, objelodanjuje priredivač ovo djelo, koje se nekad tako mnogo čitalo, a u svrhu, da se i opet raspali ljubav prema Spasitelju tamo, gdje je ugasla ili počela gasnuti.

7. Leopold Giloteaux, svećenik, rođen 1886., umro 1928., radi svoje boležljivosti nije mogao da onoliko radi vanjskim načinom za Crkvu, kako je on to želio. Zato se u svom tihom životu molio i žrtvoval se da Gospod počlje u svoj vinograd dovoljno svećenika i da ih pomaže u njihovom nastojanju i radu. Bez obzira na »mističke pojave«, o kojima ima da u svoje vrijeme kaže odlučnu riječ Crkva, ovo je simpatična nota ovog svećeničkog života, u doba, kad sve vanjske okolnosti, a kojiput i u katoličkim krugovima precjenjuju samo vanjski rad, organizovanje i slično, praktički zaboravljajući ono, što je jedino potrebno.

8. Jedan smo svezak Michelettieve pastoralke već prikazali u B. S. Međutim su izašla i ostala dva sveska, tako, da je sada ovaj priručnik pastirskog bogoslovlja potpun. Prvi svezak govori o ličnosti dušobrižnikovoju i njegovim odnosima, o svetim mjestima, stvarima i vremenima (liturgika). Drugi svezak sadržaje u glavnom onaj dio pastirskog bogoslovlja, koji nazivamo hodegetikom, a treći raspravlja o propovijedanju, katehizaciji,

brizi za omladinu, Katoličkoj Akciji i vremenitoj upravi župnih nadarbina. Onaj, koji bi u ovom priručniku tražio rješenje praktičkih kasusa, ostao bi razočaran, jer Micheletti ide u prvom redu da dade velike osnovne, načelne smjernice pastirskog djelovanja. U tom smislu nije »praktičan«. No on je, u zbilji, i te kako praktičan, jer u svemu uzima obzir na današnje savremene prilike i odnosne crkvene odredbe i direktive. Takvo je načelno proučavanje pastoralnih pitanja prijeko potrebno osobito kod prvog susreta s pastirskim bogoslovljem, a i kasnije je od nemale koristi, da svećenik u zamršenim prilikama današnjice pita za savjet velika načela, pa ih onda primijeni, a ne da naprosto iz alfabetskog registra nađe onaj slučaj, koji želi riješiti, pa pročita samo ono nekoliko ređaka i stvar gotova... To je, doduše, u stilu današnjeg vremena, ali nije opravdano i zato su danas potrebne i ovakve načelne pastoralke, kao što je ova.

Dr. Dragutin Kniewald.

1. Gjuro Szabo: Umjetnost u našim ladanjskim crkvama. Zagreb, 1929. Posebni otisak iz »Narodne Starine«.

2. Dr. N. Z. Bjelovučić: Crvena Hrvatska i Dubrovnik. Zagreb, 1929. Izdala Matica Hrvatska.

1. Marni sabirač i konservator naših umjetničkih starina, prof. Gjuro Szabo, skupio je u ovoj knjizi svoje članke, što ih je tijekom godina objavio o našoj crkvenoj umjetnosti. Mora se priznati, da vlada velikim materijalom, što ga je pregledao, fotografski snimio i prikazao golemim naporima. Slike, što ih donosi, vrlo su dobre. Osnovna mu je misao, da su vjera i umjetnost vrlo blize i da je katolička Crkva, kako to povijest svjedoči, upravo u našim krajevima, bila naročita promicateljica umjetnosti. Zadnjih se sto godina slika promijenila. Pisac samo konstatuje tu žalosnu činjenicu ne ispitujući razloge. Njegova je težnja, da se naša crkveno-umjetnička starina ispita i sačuva, a ne da se namjesto starih, lijepih, ako možda i ponešto trošnih stvari stavljaaju nove, bez ikakve vrijednosti i ukusa. U tomu valja da mu dade pravo svatko, tko pozna naše prilike u tom pravcu i da pomogne njegovo nastojanje. Ne zalazeći u pojedinosti želio bih samo, da pisac istupa više objektivno i mirno, iznoseći sve ono, što iznosi, pa i više, ali bez one neke gorčine, koja je razumljiva, i — ja to, za svoju ličnost, otvoreno kažem, kojiput i opravdana — ali unosi u pojedina mjesta neku težinu, bez koje bi ta mjesta bila mnogo jača. S time u vezi želio bih, da g. pisac u svojim predavanjima (kao na pr. u predavanju o zagrebačkoj stolnoj crkvi) pusti po strani teorije i kombinacije o »političkim svecima« i o tomu, da je Rim nas Hrvate predao Mađarima, jer oni nisu tražili onoga, što smo mi tražili, kao narodno bogoslužje i slično. To nema prave veze s umjetničkom starinom našom, a i povjesno je sve to barem vrlo problematično. Mnogo će više uspjeha imati njegova nastojanja bez ovakvih primjesa, koje neugodno djeluju. Željeto bi bilo, da se i naše crkvene vlasti i naše dušobrižno svećenstvo dublje pozabavi pitanjem, što ga prof. Szabo proučava čitav svoj život i da zajedničkim silama spasimo i sačuvamo od propasti ono, što su nekad naši djedovi lijepa u crkvama